

METHETME!

paranoya depresyon
bipolar bozukluk
şizofreni sanrılar
dişleri çürütür
vücudunda yaralar oluşur
kaygı
yüksek tansiyon yoksunluk

derinin altında
BÖCEKLER gezdiğini
sanırsın
aşırı yorgunluk

METAMFETAMİN

Türkiye ve Dünyadaki Durumu

NARK©

Instagram Facebook Twitter YouTube

I narkotiksmdb

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
NARKOTİK SUÇLARLA MÜCADELE
DAİRE BAŞKANLIĞI

NDB Yayınları: 43
Yayın No: 2022/10
Yıl: 2022
1.Baskı

METAMFETAMİN; Türkiye ve Dünyadaki Durumu

İrtibat

Tel: 0 312 462 80 65-72 - www.narkotik.pol.tr

Ankara, Ağustos 2022

Tüm yayın hakları Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'na aittir. İzinsiz çoğaltılamaz.

Metamfetamin; Türkiye ve Dünyadaki Durumu kitabı kamuoyunun bu madde hakkında bilinçlenmesi için yayınlanmıştır. Eserin Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı bilgi ve onayı olmaksızın basılması, çoğaltılması ve dağıtılması yasaktır.

iÇİNDEKİLER

SUNUŞ.....	7
TABLolar DİZİNİ.....	8
GRAFİKLER DİZİNİ.....	9
KISALTMALAR.....	11
1. METAMFETAMİN VE TARİHÇESİ.....	14
2. KİMYASAL BİLEŞİMİ.....	16
3. FİZİKSEL GÖRÜNÜMÜ.....	18
4. METAMFETAMİN'İN ULUSLARARASI VE ULUSAL SOKAK İSİMLERİ.....	20
5. METAMFETAMİN KULLANIMININ BÜNYE ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ.....	22
6. METAMFETAMİN TEDAVİSİ.....	26
7. METAMFETAMİN'İN ULUSLARARASI VE ULUSAL ALANDA YASAL BOYUTU.....	28
8. KÜRESEL BOYUTTA METAMFETAMİN KAÇAKÇILIĞI.....	30
9. TÜRKİYE'DE METAMFETAMİN TEHDİDİ.....	34
10. NARKOLOG ÇIKTILARI.....	40
11. SONUÇ.....	54
KAYNAKÇA.....	55

SUNUŞ

Ülkemizde ilk kez görüldüğü 2009 yılından bu yana her yıl artan bir ivmeyle 2021 yılına gelindiğinde 81 ilimizin de sokaklarında görülen ve başta gençler olmak üzere toplumun tüm kesimlerine yönelik önemli bir tehdit olarak karşımıza çıkan metamfetaminin önümüzdeki dönemde de gerek ülkemiz gerekse dünya uyuşturucu sorununun önemli bir parçası olacağı öngörülmektedir.

Genç nesilleri ve ortak geleceğimiz için en önemli tehditlerden biri olan uyuşturucu sorunu ile mücadelede, bağımlıları kısa bir sürede ölüme götüren olumsuz etkileri, dünya genelinde en çok yakalanan sentetik uyuşturucu olması, kullanım yaygınlığının her geçen gün artması, oluşturduğu sağlık sorunlarının yanında toplumsal güvenlik zafiyetine sebep olması gibi nedenlerle metamfetamin önemle takip edilmesi gereken bir duruma gelmiştir.

Küresel ve bölgesel değerlendirmeler çerçevesinde vatandaşlarımızın metamfetaminin yıkıcı etkileri konusunda farkındalığının artırılmasını amaçlayan bu kitabın faydalı olmasını temenni ederiz. Okuyucuların eleştirileri, çalışmanın güncellenmesine katkı sağlayacaktır.

Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanı

TABLolar

Tablo 1. Yıllara Göre Türkiye -Avrupa -Dünya Metamfetamin Yakalama Miktarları (kg).....	34
Tablo 2. Öğrenim Durumu Dağılımı.....	41
Tablo 3. Anne Öğrenim Durumu.....	41
Tablo 4. Baba Öğrenim Durumu.....	42
Tablo 5. İş Durumuna Göre Meslek Dağılımı.....	43
Tablo 6. Anne / Baba Meslek Dağılımı.....	43
Tablo 7. İlk Denediği Uyuşturucu Madde.....	44
Tablo 8. Uyuşturucuya Başlama Nedeni?.....	45
Tablo 9. Metamfetamine Ulaşamadığında Hangi Maddeye Yönelmekte?.....	46
Tablo 10. Madde Kullanım Alanı.....	46
Tablo 11. Kendi Evinde Uyuşturucu Madde Kullananlar Kiminle Yaşıyor?.....	47
Tablo 12. Tedavi Olmak İster mi?.....	48
Tablo 13. Metamfetamin Kullanımı-Geçmişte İşlenen Suçlar.....	50

GRAFİKLER

Grafik 1. Cinsiyete Göre Dağılım.....	40
Grafik 2. İş Durumu	42
Grafik 3. İlk Uyuşturucu Maddeyi Deneme Yaşı	44
Grafik 4. Uyuşturucu Suçlarından Daha Önce Adli İşlem Geçirdi mi?.....	48
Grafik 5. Uyuşturucu Suçları Haricinde Başka Bir Suçtan Adli İşlem Yapıldı mı?.....	49

KISALTMALAR

- EGM** : Emniyet Genel Müdürlüğü
- EMCDDA** : European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction
(Avrupa Uyuşturucu ve Uyuşturucu Bağımlılığı İzleme Merkezi)
- EUROPOL** : European Union Agency for Law Enforcement Cooperation
(AB Kanun Uygulama İşbirliği Ajansı)
- INCB** : International Narcotics Control Board
(Uluslararası Narkotik Kontrol Kurulu)
- NDB** : EGM Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı
- UNODC** : United Nations Office on Drugs and Crime
(BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi)

METH O

MET YA

MET not Even once.

R LIFE

DA HAYAT

Asla MET Kullanma!

1. METAMFETAMİN VE TARİHÇESİ

Metamfetamin; bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal yaşamında oluşturduğu yıkıcı etkileri nedeniyle ulusal ve uluslararası alanda kontrol altına alınmış, yasa dışı sentetik/kimyasal bir narkotik maddedir. Fenetilamin¹ ailesinin bir üyesidir. Captagon, amfetamin ve ecstasynin de içinde bulunduğu Amfetamin Tipi Uyarıcılar (ATS: Amphetamine Type Stimulants) sınıfında yer alır.

Metamfetamin ilk olarak Japonya'da 1919 yılında sentezlenmiştir. Başlangıçta ilaç olarak sentezlenen metamfetaminin kullanımı yıllar içinde çeşitlenmiş ve suistimali söz konusu olmuştur (European Monitoring Centre Drugs and Drug Addiction [EMCDDA] ve European Union's Law Enforcement Agency [EUROPOL], 2019, s.6).

II. Dünya Savaşı sırasında Doğu Asya'da askerlerin diri tutulması için kullanılan metamfetaminin, savaş sonrası dönemde kötüye kullanımı giderek artarak, özellikle 1960'lı yıllarla birlikte gençler arasında kullanımı her geçen gün yaygınlaşmış ve küresel tehdit haline gelen bir narkotik madde durumuna gelmiştir.

1970'li yıllara gelindiğinde metamfetamin ve üretiminde kullanılan ara kimyasallar Birleşmiş Milletler (BM) 1971 ve 1988 sözleşmelerinde kontrol altına alınmıştır. Yasa dışı üretimi, dağıtımı, kullanımı ve kaçaklığı suçtur.

¹ Uyarıcı ve halüsinojenik etkiler gösterebilen kimyasal grup.

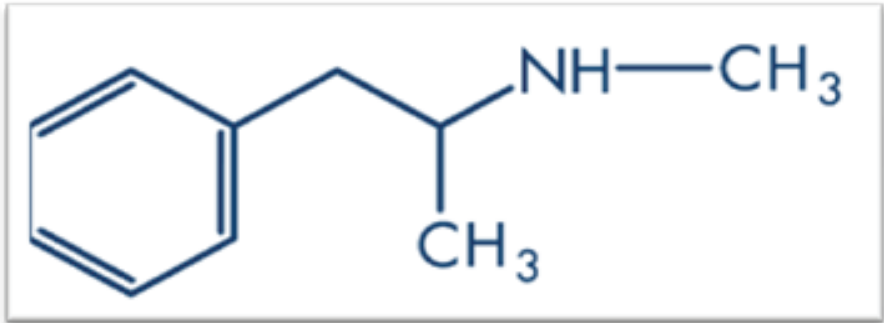

2. KİMYASAL BİLEŞİMİ

Sistematik ismi *N, α-dimethylbenzeneethanamine*'dir. Efedrin, psödoefedrin ve/veya P2P² maddelerinin çeşitli kimyasal işlemlerden geçirilmesi ile elde edilir. **Acetic acid, chloroform, diethyl ether, ethanol, ethyl acetate ve methanol** metamfetamin üretiminde solvent³ olarak kullanılan maddelerdir (UNDOC, 2013,s.97).

Metamfetamin baz ve tuz formu olmak üzere iki şekilde bulunabilir. Baz formu berrak, renksiz, uçucu bir yağdır. Baz formu, suda çözünmeyen bir maddedir. Tuz formu, hidroklorik asit kullanılarak suda çözünen kristalli bir katı olan **metamfetamin hidroklorürdür**. Genellikle görünüşünden dolayı **buz** veya **kristal met** denir (EMCDDA ve EUROPOL, 2019, s.7).

Moleküler Yapısı

2 BMK: Benzil Metil Keton. P-2-P: 1-Phenyl-2-Propanone.

3 Çözücü.

3. FİZİKSEL GÖRÜNÜMÜ

Metamfetaminin **toz**, **kristal**⁴ veya **tablet** formları mevcuttur.

Çoğunlukla toz veya kristal halde bulunur. Yasa dışı pazarlarda, metamfetamin granül kristaller tozunun içine *laktoz*, *dekstroz*

ve *kafein* karıştırılmaktadır. Metamfetamin

saflık ve görünüm dahil amfetamine benzemektedir. Bu benzerlik kullanıcıları tarafından ayırt edilememesine neden olmaktadır (EMCDDA ve EUROPOL, 2019, s. 8). Ülkemizde kristal formu yaygındır ve yakalamalardan yola çıkarak likit halde taşınmasının sık olduğu söylenebilir.

Kristal formu genellikle **Ice**⁵ olarak adlandırılır. Metamfetamin hidroklorür, metamfetamin bazından elde edilen beyaz veya kirli beyaz renkte, kristaller halinde, suda çözülebilen bir bileşiktir. Kullanıcılar tarafından tercih edilen formudur.

Metamfetaminin; Tayland, Laos, Kamboçya, Vietnam ve Myanmar başta olmak üzere Uzak Asya'da **yaba** veya **shabu** olarak adlandırılan tablet formu yaygın olarak kullanılmaktadır (United Nations Office on Drugs and Crime [UNODC], t.y.a). Ülkemizde nadiren yakalanan bu form, MDMA/Ecstasy içeren tabletlere benzerlik gösterebilir.

Toz Metamfetamin

Kristal

Baz Metamfetamin

Tablet Metamfetamin

4 Cam kırıkları görünümü.

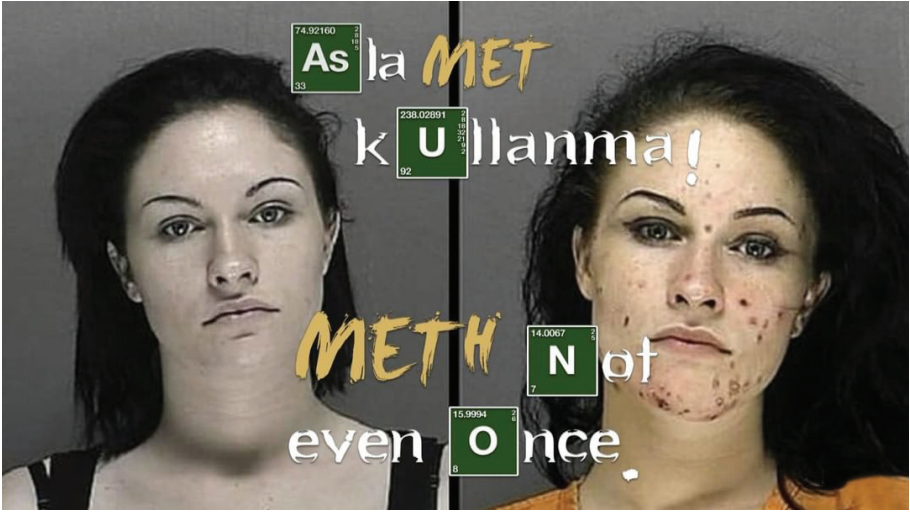
5 Buz.

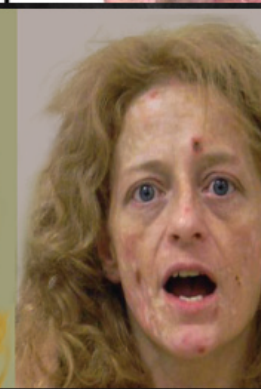

4. METAMFETAMİN'İN ULUSLARARASI VE ULUSAL SOKAK İSİMLERİ

Metamfetaminin uluslararası alanda en yaygın kullanılan sokak isimleri: *Crank, crystal met, tina, ice, ice cocaine, water blunts*'tir.

Ülkemizde sıkça kullanılan sokak isimleri ise *ateş, ays, buz, kristal, Metin amca ve met*'tir.

5. METAMFETAMİN KULLANIMININ BÜNYE ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ

Metamfetamin; kalp atış hızı, vücut ısısı, kan basıncı, iştah, dikkat, ruh hali ve şiddetli uykusuzluk durumlarıyla ilişkili tepkileri düzenlemekten sorumlu nörokimyasal mekanizmaları etkileyen güçlü bir merkezi sinir sistemi uyarıcısıdır (National Library of Medicine, t.y.).

Çeşitli fiziksel ve zihinsel sağlık sorunlarına neden olur. Metamfetamin içimi solunumla ilişkili olup akciğer ödemi ve "met ağzı" olarak bilinen diş eti dahil dişte çürümelere yol açar. Akut metamfetamin zehirlenmeleri⁶, şiddetli hipotermi, böbrek yetmezliği, felç ve kalp krizine neden olduğu gibi ruh sağlığı üzerinde anksiyete ve şiddet içeren davranışlara sebep olur (EMCDDA ve EUROPOL,2019, s.8).

6 Aşırı doz.

Kısa vadede kullanıcılar iştahlarını kaybedebilir ve daha hızlı nefes almaya başlayabilir. Kalp atış hızı, tansiyon yükselebilir, ayrıca vücut ısısı yükselip terlemeye neden olabilir. Kullanıcılar huzursuz, sinirli hissedebilir ve panik atak yaşayabilir (UNODC, t.y.b.).

- Artan uyanıklık ve fiziksel aktivite,
- Hızlı ve / veya düzensiz kalp atışı,
- Artan kan basıncı diğer etkilerden bazılarıdır (National Institutes of Drug Abuse, t.y.).

Metamfetamin aparatlarını ortak kullanan kişiler HIV, hepatit B ve C gibi bulaşıcı hastalıklara yakalanma riski altındadır.

Metamfetamin kullanımı;

- Ölümcül kilo kaybı,
- Bağımlılık,
- Yoğun kaşıntı ve cilt yaraları,
- Beyin yapısı ve işlevindeki değişiklikler,
- Bilinç bulanıklığı,
- Hafıza kaybı,
- Uyku problemleri,
- Paranoya (başkalarına karşı aşırı ve mantıksız güvensizlik vs.),
- Halüsinasyonlara⁷ (National Institutes of Drug Abuse, t.y.) ve
- **Ölüme** neden olabilir.

7 Gerçekmiş gibi görünen hayaller. Met kullanıcılarında görülen hayaller kabus niteliğindedir.

Ayrıca yakın dönemde yapılan bir araştırma, metamfetamin kullanım geçmişini olan kişilerin parkinson hastalığına yakalanma riskini artırdığını ortaya koymaktadır (Curtin ve diğeri, 2015, s.30-38).

Metamfetamin güçlü bağımlılık yapıcı bir maddedir. Yoksunluk belirtileri içerisinde;

- Kaygı,
- Yorgunluk,
- Şiddetli kasılmalar,
- Ağır depresyon,
- Psikoz,
- Yoğun yoksunluk ve metamfetamine aşırma gözlemlenmektedir.

MET İÇİN

SEVDİKLERİNİ DEĞİL,
SEVDİKLERİN İÇİN

MET'İ BIRAK!

ASLA
MET
KULLANMA!

NARKC
@narkc @narkc @narkc @narkc
| narkc.kurum

6. METAMFETAMİN TEDAVİSİ

Şu anda metamfetamin bağımlılığını tedavi etmek için onaylanmış herhangi bir ilaç bulunmamaktadır.

Metamfetamin bağımlılığı için şimdiye kadarki en etkili tedavi davranışsal terapilerdir (National Institutes of Drug Abuse, t.y.).

Bilişsel-Davranışsal Terapi; hastaların uyuşturucu kullanımını tetiklemesi muhtemel durumları tanınmasına, bunlardan kaçınmasına ve bunlarla baş etmesine yardımcı olur. Bu terapiye ek olarak hastaları uyuşturucudan uzak kalmaya teşvik etmek için küçük ödüller içeren motivasyonel teşviklerin de kullanıldığı görülmektedir.

7. METAMFETAMİN'İN ULUSLARARASI VE ULUSAL ALANDA YASAL BOYUTU

Uluslararası Alanda Yasal Boyutu

BM 1971 Psikotrop Maddeler Sözleşmesinde geçen uluslararası kontrole tabi bir sentetik uyuşturucudur. Yasa dışı üretimi, dağıtımı, kullanımı ve kaçakçılığı suçtur.

Yine, 1988 tarihli Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı BM Sözleşmesine göre metamfetamin imalatında kullanılan ara kimyasallar kontrol altındadır.

Ulusal Alanda Yasal Boyutu

Ülkemizde metamfetamin maddesi 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun kapsamına 05.09.1982 tarihinde alınmıştır. Yasa dışı uyuşturucu ve/veya psikotrop madde imalinde sıkça kullanılan ve/veya kullanılma potansiyeli olan kimyasal madde yasal ticaretlerinin ve yasal amaçlarla kullanımlarının denetimine ilişkin kontrol tedbirlerinin düzenlenmesi **Sağlık Bakanlığı** tarafından takip edilmektedir.

UZAK DUR!
STAY AWAY

Asla **MET** kullanma!
METH not even once.

8. KÜRESEL BOYUTTA METAMFETAMİN KAÇAKÇILIĞI

Esrardan sonra ATS'ler dünya genelinde en fazla kullanılan uyuşturuculardır. Metamfetamin de ATS'ler arasında yer alan uyarıcı bir maddedir. Dünyanın birçok ülkesinde metamfetamin eroiden sonra en tehlikeli narkotik madde olarak kabul edilmektedir.

Küresel boyutta hem üretim hem de kaçakçılık eğilimleri bağlamında metamfetamin yükselen bir tehdit görünümündedir. UNODC'ye raporlanan arz ile mücadele verileri son 10 yıl içinde metamfetamin yakalaması bildiren ülke sayısında %50 oranında bir artış olduğunu göstermektedir.

2014-2018 döneminde dünya genelinde yaklaşık 30.000 yasa dışı ATS laboratuvarı tespit edilmiştir. Tespit edilen laboratuvarlardan %95'i metamfetamin, %2'si amfetamin, %1'i ecstasy ve geri kalanlar ise diğer uyarıcıların imalatına yöneliktir. En fazla laboratuvar tespiti Kıta Amerika'sında⁸ gerçekleşmiş, Kıta Amerika'sını %6 oranlarında Avrupa ve Asya, %3 oranında Okyanusya ve %0,2 oranında ise Afrika takip etmiştir (UNODC, 2020, s.37).

Kuzey Amerika, Doğu ve Güney-Doğu Asya ve Okyanusya⁹ geleneksel olarak metamfetamin kaçakçılığı ve istismarından en fazla etkilenen bölgelerdir.

8 %84 ve çoğunlukla Kuzey Amerika'da.

9 Özellikle Avustralya ve Yeni Zelanda.

Metamfetamin kaçakçılık trendleri bağlamında Kuzey Amerika'dan Avustralya'ya benzeri görülmemiş boyutta bir kaçakçılık hareketi dikkat çekmekte ve metamfetamin yakalamaları büyük ölçekli bölgeler arası kaçaklığın varlığına dair göstergeleri ortaya koymaktadır.

2014-2018 dönemi içinde küresel boyutta ele geçirilen ATS'lerin %71'i metamfetamin, %21'i amfetamin ve %5'i ecstasydir (UNODC, 2020, s.38). En fazla metamfetamin yakalaması Kuzey Amerika ve Doğu ve Güney Doğu Asya'da gerçekleşmeye devam etmektedir. Aynı dönem içinde ele geçirilen metamfetaminin %50'si Kuzey Amerika ve %42'si ise Doğu ve Güney Doğu Asya'da ele geçirilmiştir. Bunun dışında küresel miktarın %4'ü Okyanusya'da, %2'si Yakın ve Orta Doğu/Güney-Batı Asya'da ve %1 oranında ise Güney Asya ve Avrupa'da ele geçirilmiştir (UNODC, 2020, s.43).

2009-2018 dönemi irdelendiğinde, Kuzey Amerika'da metamfetamin yakalama miktarı altı kat artış göstererek 2018 yılında 117 tona ulaşmıştır (UNODC, 2020, s.43).

Bununla birlikte, dünya genelinde metamfetamin yakalamaları yüksek oranda ABD, Tayland ve Meksika'da gerçekleşmeye devam etmektedir. 2018'de küresel boyutta ele geçirilen metamfetaminin %80'i bu üç ülke tarafından gerçekleştirilen yakalamalarda ele geçirilmiştir (UNODC, 2020, s.39).

Metamfetamin yakalaması bildiren ülke sayısı 2006-2010 döneminde 84 ülkeden 2016-2020 döneminde 117 ülkeye yükselmiştir ve bu da uyuşturucu kaçakçılığında önemli bir coğrafi yayılım olduğunu göstermektedir. Ele geçirilen metamfetamin miktarları 2010 ile 2020 arasında beş kat artmıştır. Metamfetamin için en büyük iki pazar olan Kuzey Amerika ve Doğu ve Güneydoğu Asya'da ele geçirme vakaları 2020'de rekor seviyeye ulaşmıştır (UNODC, 2022, s.64).

2016-2020 döneminde dünya genelinde 45 ülke tarafından 16.000 ATS üretim yeri tespit edilmiştir. Tespiti yapılan yerlerin %94 metamfetamin ile bağlantılı olup %69'u doğrudan metamfetamin üretim yerleridir (UNDOC, 2022, s.46).

2021 Mayıs ayında Afgan hükümeti tarafından, Taliban'ın Afganistan'da hızla genişleyen metamfetamin üretimine de dahil olduğu bildirilmiştir. Metamfetamin üretiminin İran'a sınırı olan bölgelerde yoğunlaşması ve komşu ülkelerde Afganistan kaynaklı metamfetamin yakalamalarının artması, büyüyen bir pazarın yanı sıra bu bölge için artan bir tehdidi işaret etmektedir (UNODC, 2022, s.64).

İran İslam Cumhuriyeti yetkilileri 2019 yılında Afgan kaçakçılarının İran metamfetamin pazarının büyük bir bölümünü ele geçirdiklerini ve sınırlarının ötesindeki pazarlara ulaşmak için İran İslam Cumhuriyeti'ni bir geçiş ülkesi olarak kullandıklarını bildirmiştir. 2019 yılında İran İslam Cumhuriyeti'nde gerçekleştirilen metamfetamin yakalamalarının yaklaşık yüzde 90'ının Afgan kökenli olduğu bildirilmiştir. Yetkililerin Afganistan'ın 2020'de ele geçirilen metamfetamin için en sık tespit edilen çıkış ülkesi olduğunu bildirdiği komşu Pakistan'da da durum benzerdir (UNDOC, 2022,s.63).

Avrupa

Metamfetamin ele geçirme vakaları ve bazı kullanıcı grupları arasında artan popülaritesi, Batı ve Orta Avrupa'da da bir metamfetamin pazarının genişlediğini göstermektedir. Gizli laboratuvarlar büyümekte ve daha büyük miktarlarda üretim yapılmaktadır (UNODC, 2022, s.52).

Dokuz AB üyesi, Belçika'daki (3) ve Hollanda'daki (32) birden fazla orta ve büyük ölçekli üretim yeri dâhil olmak üzere 213 metamfetamin laboratuvarının tespit edildiğini bildirmiştir. Çekya'da 2020 yılında çoğu küçük ve orta ölçekli olmak üzere 160 metamfetamin laboratuvarı tespit edilmiştir (EMCDDA, 2022, s.24).

2017 yılında bin ölümün sadece 3'ünde
Metamfetamin görülmüşken, 2021 yılında yaklaşık
2 ölümün birinde **Metamfetamin**
(ateş, ays, buz, kristal, metin amca, met) görülmüştür.

AŞLA MET KULLANMA!

NARKC
| narkotiksmdb

9. TÜRKİYE'DE METAMFETAMİN TEHDİDİ

Türkiye'de ilk metamfetamin yakalaması 2009 yılında İstanbul'da ve İran kaynaklı olarak görülmüştür. Metamfetamin 1982 yılında 2313 Sayılı Uyuşturucu Maddelerin Murakabesi Hakkında Kanun kapsamına alınmıştır. Ülkemizde 2016-2021 döneminde her geçen yıl metamfetamin yakalama miktarlarında artışlar yaşanmıştır. En keskin artış 2020 yılında yaşanmış ve metamfetamin yakalama miktarı bir önceki yıla göre dört kat artış göstererek 4.168 kg'a ulaşmıştır. 2021 yılında ise metamfetamin yakalama miktarı 5.528 kg olmuştur. 2022 yılının ilk yedi ayında görülen metamfetamin yakalama miktarı ise 8.600 kilograma ulaşmıştır. Bu yakalama verisi metamfetaminin önümüzdeki dönemde de tehdit unsuru olarak kalacağına bir göstergesidir.

2015 yılında 54 ilimizin sokaklarında yakalanan metamfetamin maddesi 2020 ve 2021 yıllarında 81 ilimizde görülmüştür.

Yıllar	Türkiye	Avrupa	Dünya
2009	103	497	31.000
2010	126	474	51.000
2011	350	700	88.000
2012	502	300	114.000
2013	105	500	88.000
2014	128	672	108.000
2015	260	636	132.000
2016	251	549	158.000
2017	659	741	184.000
2018	566	634	228.000
2019	1042	3.500	325.000
2020	4168	2.200	375.000
2021	5.528	-	-

Tablo 1¹⁰ . Yıllara Göre Türkiye- Avrupa -Dünya Metamfetamin Yakalama Miktarları (kg)

10 Dünya ve Avrupa Uyuşturucu Raporları yayınlandıkları dönemden 2 yıl öncesinin verilerini içerdiğinden 2021 yılı küresel yakalama miktarları tabloya yansımamıştır.

Türkiye’de Tedavi ve Doğrudan Madde Bağlantılı Ölüm Verileri Değerlendirmesi

Tablo 1’in incelenmesinden de görüleceği üzere Dünya ve Avrupa’da yıllara göre farklı oranlarda olsa da sürekli yükselen bir metamfetamin trendi görülmektedir. Dünya’daki yükselen bu eğilimden doğal olarak ülkemizin de etkilendiği, yakalanan miktarlarda yıldan yıla artışlar kaydedildiği görülmektedir.

Metamfetamin kaynaklı olay/şüpheli sayıları ve ele geçirilen madde miktarlarındaki artış, **doğrudan madde bağlantılı ölüm** oranlarına da doğrudan yansımıştır. Ülkemizde aşırı doz ölümlerin **941** olarak en yüksek görüldüğü 2017 yılında meydana gelen ölümlerde metamfetamin görülme oranı **%7,8** iken, **270** ölümün meydana geldiği 2021 yılında bu oran **%46,3** olmuştur. Tek başına metamfetamin kaynaklı ölümler 2017 yılında **binde 3** iken, 2021 yılında **%38,3’e** çıkmıştır.

Türkiye’de 2017 yılından bu yana ölüm sayıları düşerken, ölümlerde metamfetamin görülme oranının yükselmesi dikkat çekicidir. Adli Tıp Kurumu tarafından 2022 yılı Temmuz ayı sonuna kadar raporlanan doğrudan madde bağlantılı ölüm sayısı **48**’dir. Bu veri ışığında doğrudan madde bağlantılı ölüm sayılarında 2021 yılının aynı dönemine göre **%22,6**’lık düşüş görülmüştür. 2021 yılındaki ölümlerin **%33,9**’unda metamfetamin maddesi görülmesine rağmen, 2022 yılında bu oran **%68,8’e** çıkmıştır.

2021 yılının aynı döneminde **%16,1** olan tek başına metamfetamin kaynaklı ölümlerin 2022 yılında **%25** oranına çıkması, ülkemiz için önemli bir sorun olarak kabul edilmektedir.

Türkiye’de 2016 yılında **%3,5** olan yatarak metamfetamin tedavisine başvuru oranı, 2021 yılında **%15,5** olmuştur.

BAĞIMLILIK

SENİ YAŞAMDAN KOPARIR!

O Sizi Bitirmeden
Siz Onu Bitirin!

**BİR
KEREDEN
ÇOK ŞEY
ÖLÜR**

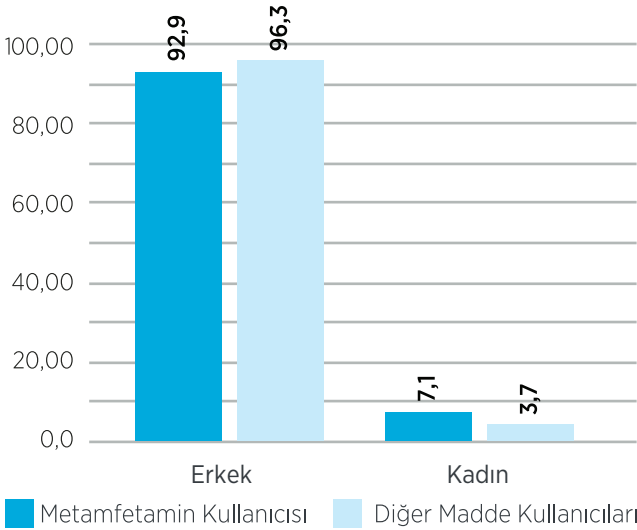
**YOK OLAN SADECE BEDENİN DEĞİL,
GELECEĞİN !**

HER NARKOTİK MADDE ZEHİRDİR.

10. NARKOLOG ÇIKTILARI

Genel hatları ile 77 sorudan oluşan anket formlarının uygulanması ve sonuçlarının analiz edilmesini kapsayan Narkolog Projesi Haziran 2018’de uygulanmaya başlanmıştır. 81 il Narkotik Suçlarla Mücadele Şube Müdürlüğü tarafından, haklarında uyuşturucu suçlarından işlem yapılan kişilere gönüllülük esasına göre anket uygulanmaktadır. 2018 yılında 6.143, 2019 yılında 21.268, 2020 yılında 33.056, 2021 yılında ise 43.452 kişiye anket uygulanmıştır. 2021 yılında anket uygulanan 43.452 kişinin 27.779’u (%63,9) **“Hayatının herhangi döneminde en az bir kez uyuşturucu madde denediğini”** ifade etmiştir. Bu bölümde 2022 Narkolog Raporu (NDB, 2022, s. 26-32) Metamfetamin Kullanıcı Profili Bölümünden faydalanılarak söz konusu maddeyi kullandığını ifade eden 10.034 (%36,1) kişi ile yapılan anketler sonucundaki bulgular paylaşılmıştır.

Grafik 1. Cinsiyete Göre Dağılım

- Uyuşturucu maddelerin geneline yönelik yapılan araştırmalarda erkekler arasında kullanım yaygınlığının dikkat çeken oranlarda yüksek olduğu görülür. Ancak metamfetamin kullanımında her ne kadar erkek kullanıcı yüzdesi yüksek olsa da kadın metamfetamin kullanıcıları oranının diğer maddelerden yaklaşık iki kat fazla olduğu görülmektedir.

Öğrenim Durumu	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Ortaokul ve dengi okul Mezunu	39,6	37,5
İlkokul mezunu	33,7	31,4
Lise mezunu	21,3	24,9
Üniversite - Yüksekokul mezunu	2,5	2,9
Okumaz-Yazmaz	1,4	1,4
Okuryazar (Mezun değil)	1,4	1,7
Yüksek Lisans mezunu	0,1	0,2

Tablo 2. Öğrenim Durumu Dağılımı

- Diğer maddelerde uyuşturucu suçlarına karışanların eğitim düzeyi düşüktür. 'Metamfetamin' kullanıcılarında ise eğitim düzeyinin diğer madde kullanıcılarına oranla daha da düşük olduğu söylenebilir.

Anne Öğrenim Durumu	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
İlkokul mezunu	46,9	50,5
Okuryazar (Mezun değil)	24,0	21,2
Okumaz-Yazmaz	18,9	16,2
Ortaokul ve dengi okul mezunu	7,0	8,5
Lise ve dengi okul mezunu	2,7	3,1
Üniversite - Yüksekokul mezunu	0,5	0,5

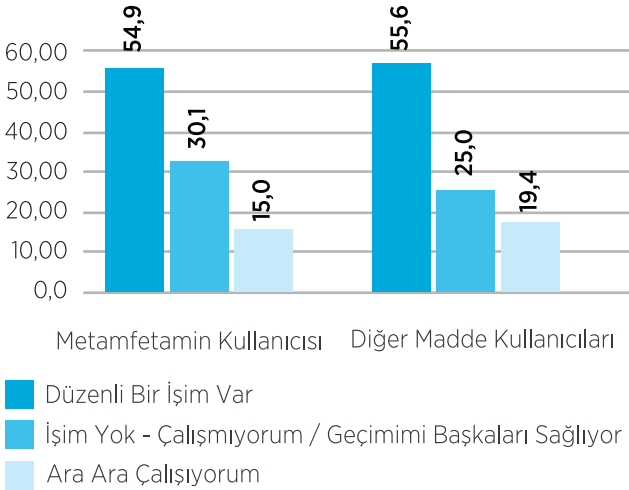
Tablo 3. Anne Öğrenim Durumu

- Okuryazar olmayan anne sayısı, metamfetamin kullanıcıları açısından daha yüksektir.

Baba Öğrenim Durumu	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
İlkokul mezunu	59,0	56,6
Ortaokul ve dengi okul mezunu	15,1	17,7
Okuryazar (Mezun değil)	12,4	12,6
Okumaz-Yazmaz	6,3	5,0
Lise ve dengi okul mezunu	6,0	6,9
Üniversite- Yüksekokul mezunu	1,2	1,1

Tablo 4. Baba Öğrenim Durumu

- Baba öğrenim durumu da annelerden pek farklı değildir. ‘Okumaz-yazmaz’ oranı diğer maddelere göre yüksektir.

Grafik 2. İş Durumu

- Metamfetamin kullanıcılarından ‘Düzenli bir işim var’ diyenlerin oranı, diğer kullanıcılara göre düşüktür.

- İşsizliğin bir sorun olduğu söylenebilir ama bu durum, madde kullanımında doğrudan risk sebebi olarak görülmemektedir.

Düzenli Bir İşim Var	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
İşçi	13,2	9,8
İnşaatçı	7,5	5,5
Esnaf	5,1	3,1
Hurdacı	3,3	3,0
Fabrika işçisi	3,2	1,1
Oto tamircisi	3,2	2,1
Şoför	3,1	2,0
Seyyar satıcı	2,8	3,1
Diğer meslekler	58,6	70,3

Tablo 5. İş Durumuna Göre Meslek Dağılımı

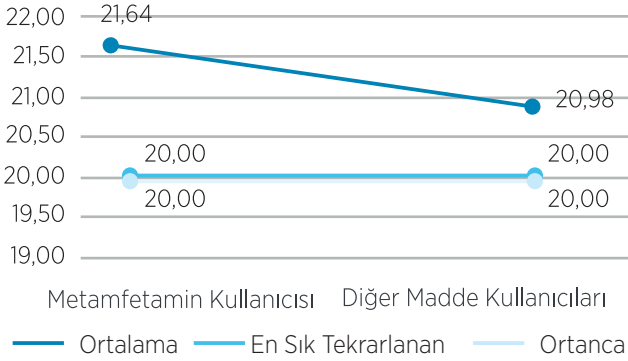
- Örneklemin iş durumuna göre meslek dağılımlarında en sık görülen 8 meslek sunulmuştur.
- Genel anlamda değerlendirildiğinde madde kullanıcılarında alt gelir düzeyi profili izlenmektedir.

Anne Meslek	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Ev hanımı	92,7	91,9
Emekli	1,4	1,7
İşçi	0,8	0,6
Diğer meslekler	5,1	5,8

Baba Meslek	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Emekli	22,8	22,3
Düzenli işi yok	17,0	16,1
İşsiz	10,2	9,2
Diğer meslekler	50,0	52,4

Tablo 6. Anne / Baba Meslek Dağılımı

- Anne / baba meslek dağılımlarında en sık görülen 4 meslek sunulmuştur.
- Hem diğer maddelerde hem de 'metamfetamin' kullanıcılarında anne mesleği incelendiğinde 'Ev hanımı' oranı yüksektir. Bu, literatürde ön kabul olan 'çalışan ailelerin çocuklarının madde kullanımında daha çok risk altında olduğu' görüşü ile uyuşmamaktadır.

Grafik 3. İlk Uyuşturucu Maddeyi Deneme Yaşı

- Uyuşturucuya başlama yaş ortalaması diğer maddelerde 20.98, en sık tekrarlanan başlama yaşı ise 20'dir. Metamfetamin kullanıcılarında ise başlama yaşı diğer maddeleri kullananlardan daha yüksektir (21,64).

İlk Denediği Uyuşturucu Madde	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Esrar	67,9	76,9
Metamfetamin	22,4	-
Sentetik kannabinoid (Bonzai)	3,6	10,0
Eroin	2,1	5,6
Ecstasy	2,1	1,7
Sentetik ecza	1,3	4,4
Captagon	0,3	0,7
Kokain	0,2	0,5
Afyon sakızı	0,1	0,1

Tablo 7. İlk Denediği Uyuşturucu Madde

- İlk denenen maddeye bakıldığında, dünya üzerinde olduğu gibi diğer maddelerde de esrar ön plandadır. Ancak ‘metamfetamin kullanan’ kişilerde bu oran genelin altındadır. Bu grubun %22,4'lük oran doğrudan metamfetamin ile madde kullanmaya başlamıştır.

Uyuşturucuya Başlama Nedeni	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Merak	33,6	33,9
Kişisel sorunların nedeni	18,1	15,6
Özenme	17,8	18,7
Arkadaş ısrarı	13,9	13,1
Aile içi sorunların nedeni	9,5	8,4
Eğlence/Keyif	6,8	9,6
Başkaca hastalıklar	0,2	0,5
İnternet/Sosyal Medya/ Televizyon/Sinema	0,1	0,2

Tablo 8. Uyuşturucuya Başlama Nedeni

- Hem metamfetamin hem de diğer madde kullanıcılarında merak önde gelen başlama etkisidir.
- İkinci ve üçüncü başlama nedenleri ise kişisel sorunlar ve özenme etkisidir.
- ‘Aile içi sorunların nedeni’ metamfetamin kullanıcılarında ön plana çıkmaktadır. Bu orandaki yükseklik 25 yaş üzerinde metamfetamin kullanmaya başlayanların diğer madde kullanıcılarına göre daha yüksek oranda olmasını açıklayabilir.
- Ayrıca literatürde NARKOLOG çalışmasına benzer hemen her ankette, merak ve arkadaş etkisi, başlama nedenleri arasında ön plana çıkmaktadır. Özellikle merak, özenme ve arkadaş ısrarıyla madde kullanmaya başlama nedenlerinin, bilinçlendirme, farkındalık artırma yani eğitim/önleme faaliyetleriyle azaltılabileceği değerlendirilmektedir.

Ulaşamadığınızda hangi Maddeyi Kullanıyorsunuz	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Sentetik ecza	40.1	55.3
Esrar	19.7	21.0
Metamfetamin	14.7	-
Sentetik kannabinoidler (Bonzai)	9.3	11.0
Ekstazi	5.9	7.3
Eroin	5.1	2.1
Kaptagon	2.3	1.9
Afyon sakızı	1.6	0.9
Kokain (Crack, Taş)	1.3	0.5

Tablo 9. Metamfetamine Ulaşamadığında Hangi Maddeye Yönelmekte?

- Bu kapsamda metamfetamin kullanıcıları, metamfetamin maddesine ulaşamadığında en çok sentetik ecza, esrar ve sentetik kannabinoidlere yöneldiği görülmektedir.

Uyuşturucu Madde Kullanım Alanı	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Kendi evi	43,1	46,5
Terk edilmiş yerler/ metruk binalar	31,2	24,6
Arkadaşının evi	10,4	12,3
Araba	9,0	7,4
Park	1,6	3,9
İş yeri	1,3	1,3
Otel/Motel/Hotel	1,0	0,9
Otopark	0,4	0,5
Ev partileri	0,4	0,4
Kahvehane/kafe vb.	0,3	0,3
Mağara/Çadır vb. yerler	0,3	0,6
Umumi tuvalet	0,3	0,2
Mezarlık	0,3	0,5
Alışveriş Merkezi (AVM)	0,2	0,1
Eğlence yerleri (bar, pavyon vb.)	0,1	0,2
Okul	0,1	0,3

Tablo 10. Madde Kullanım Alanı

- Örnekleme madde kullanım alanının nereler olduğu sorulmuştur.
- Metamfetamin kullanıcılarında ‘kendi evinde’ kullanım oranı düşük gözlemlenirken, metruk binalarda ve arabada kullanım oranı diğer madde kullanıcılarından yüksektir.

Uyuşturucu Maddeyi Kendi Evinde Kullananlar Kiminle Birlikte Yaşıyor ?	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Aile fertleri	78,0	84,4
Yalnız	13,9	9,1
Ev arkadaşı/ları	5,7	5,1
Sevgili/Partner	2,0	0,8
Akraba	0,4	0,4
Sokakta/Parkta diğer evsizlerle	-	0,1
Oda arkadaşı (Devlet/Özel/Vakıf Yurdu)	-	0,1

Tablo 11. Kendi Evinde Uyuşturucu Madde Kullananlar Kiminle Yaşıyor?

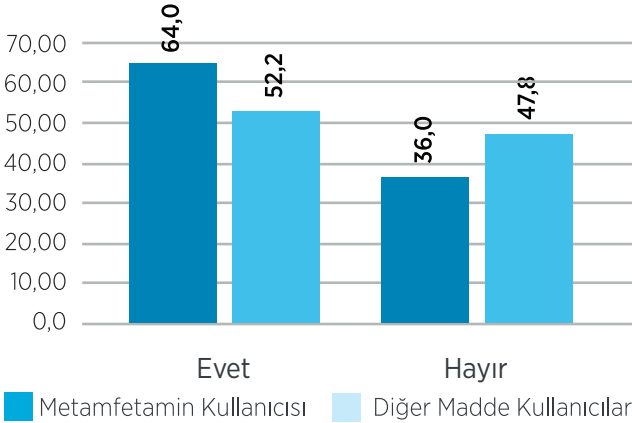
- Maddeyi kendi evinde kullananların kiminle birlikte yaşadığı incelenmiştir.
- Diğer maddelerde ‘aile fertleriyle¹¹ birlikte yaşıyorum’ diyenlerin oranı %84,4 iken ‘metamfetamin kullanıcısı’ kişilerde %78’dir. Aile fertleriyle birlikte yaşayanların oranı azımsanmayacak düzeydedir. Aile fertleri; ya göz yummakta ya farkında olamamakta ya da birlikte kullanmaktadır. Buradan yetişkin eğitimlerine daha fazla önem verilmesi gerektiği sonucu çıkarılabilir.
- Ayrıca metamfetamin kullanıcılarında yalnız, ev arkadaşı ve sevgili/partner ile yaşayanların oranı diğerlerinden yüksektir.

11 Aile fertleri; anne, baba, eş, kardeş, çocuktan biri veya birkaçı.

Madde kullanımından dolayı tedavi olmak ister misiniz?	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Tedavi olmak isterim	44,0	35,0
Bağımlı değilim	32,8	44,4
Kendim bırakabileceğimi düşünüyorum	11,5	10,5
Halimden memnunum / Tedavi olmak istemiyorum	7,1	6,8
Tedavinin işe yarayacağını düşünmüyorum	1,9	1,2
Tedavim devam ediyor	1,7	1,2
Tedaviye ulaşmak zor ve özel sektörde tedavi olacak maddi gücüm yok	0,9	0,9

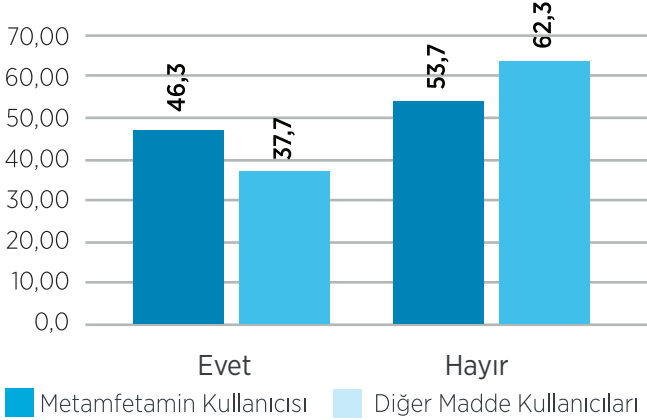
Tablo 12. Tedavi Olmak İster mi?

- ‘Tedavi olmak ister misiniz?’ sorusuna evet diyenlerin oranı ‘metamfetamin kullanan’ kişilerde, diğerlerine oranla oldukça yüksektir. Buna bağlı olarak bağımlı değilim diyenlerin oranı da diğerlerinden alttadır.

Grafik 4. Uyuşturucu Suçlarından Daha Önce Adli İşlem Geçirdi mi?

- Örnekleme uyuşturucu suçlarından dolayı daha önceden adli bir işlem yapıp yapılmadığı sorulmuştur.
- Metamfetamin kullanıcılarındaki *uyuşturucu suçlarına karışma* oranı, diğer madde kullanıcılarının üzerinde görülmüştür.

Grafik 5. Uyuşturucu Suçları Haricinde Başka Bir Suçtan Adli İşlem Yapıldı mı?

- Metamfetamin kullanıcılarında, haklarında başka bir suçtan adli işlem yapılanların oranı, diğer madde kullanıcılarına göre daha yüksektir.

Geçmişte İşlenen Suç	Metamfetamin Kullanıcısı (%)	Diğer Madde Kullanıcıları (%)
Kişilere karşı suçlar	54,3	54,7
Mala karşı suçlar	35,2	37,4
6136 SKM	10,0	7,4
3713 SKM	0,5	0,5

Tablo 13. Metamfetamin Kullanımı-Geçmişte İşlenen Suçlar

- Diğer suçlardan işlem gördüğünü söyleyen örnekleme, hangi suçlar sorusu yöneltilmiş, Tablo 16'ya cevapları yansıtılmıştır. Mala karşı suçlar ve kişilere karşı işlenen suçlarda diğer kullanıcılara oranla daha düşük olduğu gözlemlenirken, ateşli silahlar kanuna muhalefet suçunda metamfetamin kullanıcılarının, diğer madde kullanıcılarına oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

NARKOLOG Metamfetamin Sonuç Değerlendirmesi

Küresel olarak oldukça karmaşık bir uyuşturucu sorunu ile yüzleşen dünyamız, neredeyse sayılamayacak kadar çok ve çeşitli bir narkotik madde problemi ile karşı karşıyadır. Bugün narkotik maddelerin kullanımı özelde bireyin sağlığı genelde ise toplumsal güvenlik açısından ciddi bir tehdit olarak kabul edilebilir.

Uyuşturucu sorununun net olarak anlaşılması, bu problemin temelinde yer alan narkotik maddelerin özellikleri ile kişi ve çevresi üzerindeki etkilerinin de tam olarak bilinmesi ile mümkün olacaktır.

Uyuşturucu ile mücadelede sorunun tespiti ve çözüm önerilerinin etkin bir biçimde geliştirilebilmesi sürecinde arz, önleme/eğitim ve tedavi/rehabilitasyon faaliyetlerinin amaca uygun şekilde yürütülebilmesi için yapılan genel çalışmalar yanında, her narkotik madde kullanıcılarına ilişkin

özel profillerin oluşturulması, bir yandan alandaki çabaları çeşitlendirirken diğer yandan mevcut bakış açılarına farklılık katabilecektir.

Bu yönde Narkolog verileri çerçevesinde “Metamfetamin Kullanıcısı” kişilerin profiliyle ilgili olarak;

Genel olarak uyuşturucu kullanımı ve suçlarında erkek egemen bir durum söz konusudur. Ancak metamfetamin kullanıcılarında kadınların oranının diğer madde kullanıcılarına göre yüksek olduğu görülmektedir.

Metamfetamin kullanıcılarında ortalama başlama yaşı diğerlerine göre daha yüksektir.

Bu grupta göze çarpan bir diğer nokta da iş durumu itibariyle “işim yok çalışmıyorum/geçimimi başkaları sağlıyor” diyenlerle, özellikle işçi, inşaatçı ve esnaf meslek gruplarındaki oranların yüksekliğidir.

Metamfetamin kullanıcılarında diğer maddeleri kullananlara göre yalnız yaşayanların, boşananların ve ilk madde denediğinde evlilerin oranı yüksektir. Aynı şekilde başlama nedenlerinde “aile içi sorunlar” ile kullanım sürecinde “aile ilişkilerim bozuldu” diyenlerin oranı çok yüksektir. Yine “anne ve baba arasında şiddet” ve “aile içinde şiddet” oranlarının diğer madde kullanıcıları profiline göre yüksekliği sağlıklı aile yapısı ile metamfetamin kullanımı arasında ilişki olup olmayacağı konusundaki soruyu akıllara getirmektedir.

Metamfetamin kullanıcılarında “bağımlı değilim” diyenlerin oranının düşüklüğü, “tedavi olmak isteyenlerin” oranının yüksekliği bu maddenin potansiyel bağımlılık gücünün fazlalığının göstergesidir.

Metamfetamin kullanıcılarında bu maddeyi “metruk binalarda/arabada” kullananların daha fazla olması da göze çarpmaktadır.

Bu gruptaki kullanıcılarda “geçmişte farklı suçlardan adli işlem gördüğünü” söyleyenlerin oranı diğerlerine göre fazladır. Şiddet suçlarını çağrıştırmaları bakımından 6136 sayılı kanuna muhalefet suçundaki oranın yüksekliği düşündürücüdür.

Ulaşılan bulguların, “metamfetaminin” ne derece tehlikeli bir narkotik madde olduğunu ve kullanıcılarındaki fiziksel/sosyal yıkımının büyüklüğünü ortaya koyduğu düşünülmektedir. Mevcut çıktıların, uyuşturucu ile mücadele eden tüm çevrelerce alana ilişkin hazırlayacakları önleme projelerinin önceliklerinin belirlenmesinde ve akademik metin hazırlıklarında gereksinim duyabilecekleri birçok konuda bilgi ihtiyacının karşılanması adına faydalı olacağı değerlendirilmektedir.

DEMBENIN

KARANNIGI

11. SONUÇ

Metamfetamin dünya üzerinde kullanımı gittikçe artan sentetik bir uyarıcıdır. İlk olarak sentezlendiği 1919 yılından bu yana suistimali giderek artmaktadır.

Sentetik bir uyuşturucu olarak ortaya koyduğu yüksek bağımlılık gücü ve yüksek piyasa fiyatı metamfetamini uyuşturucu kaçakçılık organizasyonları için çekici hale getirmekte, kaçakçılığını artırmaktadır.

Son yıllarda uluslararası raporlarda da vurgulanan metamfetamin üretim ve kaçakçılık trendlerindeki yükseliş ve ülkemizde 2009 yılından bugüne yaşanan artış ivmesi, bu görüşümüzü doğrular niteliktedir.

Belirtilen nedenlerle, kamuoyunun bu konuda bilinçlenmesi çok önemli bir husus haline gelmiştir. Her platformda olduğu gibi uyuşturucu ile mücadele alanında da toplumun desteği önemlidir. Uyuşturucu ile mücadelede sadece kolluk kuvvetlerinin çabası ile yetinilmemeli, toplum desteğinden mahrum hiçbir girişimin başarılı sonuçlara ulaşamayacağı unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

- Curtin K, Fleckenstein AE, Robison RJ, Crookston MJ, Smith KR, Hanson GR. (2015). Methamphetamine/amphetamine abuse and risk of Parkinson's disease in Utah: a population-based assessment. *Drug Alcohol Dependence*, 2015; 146: 30-38. doi: 10.1016/j.drugalcdep.2014.10.027. Erişim adresi <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/25479916/>
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2022). European Drug Report. Erişim adresi https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/14644/EDR_2022_18-ONLINE.pdf
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction ve European Union's Law Enforcement Agency. (2019). *EU Drug Markets Report*. Erişim adresi https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12078/20192630_TD0319332ENN_PDF.pdf
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. (2019). *European Drug Report*. Erişim adresi https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/11364/20191724_TDAT19001ENN_PDF.pdf
- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction ve European Union's Law Enforcement Agency. (2019). *Methamphetamine in Europe*. Erişim adresi https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12132/20195788_TD0119853ENN.pdf
- National Institute of Drug Abuse. (t.y.). *Methamphetamine Drug Facts*. Erişim adresi <https://www.drugabuse.gov/publications/drugfacts/methamphetamine>. (Erişim tarihi: 8 Ekim 2020)
- National Library of Medicine. (t.y.). *Methamphetamine*. Erişim adresi <https://pubchem.ncbi.nlm.nih.gov/compound/Methamphetamine>. (Erişim tarihi: 9 Ekim 2020)
- Narkotik Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı. (2022). *Narkolog 2022 Madde Kullanıcıları Profil Analizi*. Erişim adresi <http://www.narkotik.pol.tr/kurumlar/narkotik.pol.tr/TUB%C4%B0M/Ulusal%20Yay%C4%B1nlar/NARKOLOG-2022-MADDE-KULLANICILARI-PROFIL-ANALIZI.pdf>

United Nations Office on Drugs and Crime. (2022). World Drug Report 2022, 1.Booklet.

Ececutive Summary Policy Implications Erişim adresi https://www.unodc.org/res/wdr2022/MS/WDR22_Booklet_1.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime. (2022). World Drug Report 2022, 2.Booklet.

Global Overview Drug Demand Drug Supply Erişim adresi https://www.unodc.org/res/wdr2022/MS/WDR22_Booklet_2.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime. (2022). World Drug Report 2022 4.Booklet

Drug Market Trends Cocaine Amphetamine type Stimulants New Psychoactive Substances Erişim adresi https://www.unodc.org/res/wdr2022/MS/WDR22_Booklet_4.pdf

United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). World Drug Report 2020, 1.Booklet. Ececutive Summary Impact of Covid-19 Policy Implications Erişim adresi https://wdr.unodc.org/wdr2020/field/WDR20_BOOKLET_1.pdf.

United Nations Office on Drugs and Crime. (2020). World Drug Report 2020, 3.Booklet. Drug Supply Erişim adresi https://wdr.unodc.org/wdr2020/field/WDR20_Booklet_3.pdf.

United Nations Office on Drugs and Crime. (t.y.a). *Yaba, the 'crazy medicine' of East Asia*. Erişim adresi <https://www.unodc.org/unodc/en/frontpage/yaba-the-crazy-medicine-of-east-asia.html> (Erişim tarihi: 31 Ekim 2020).

United Nations Office on Drugs and Crime. (t.y.b). *Methamphetamine*. Erişim adresi <https://www.unodc.org/drugs/en/get-the-facts/methamphetamine.html> (Erişim tarihi: 9 Ekim 2020).

United Nations Office on Drugs and Crime. (2013). *Clandestine manufacture of substances under international control*. Austria: United Nations publication.

NARKO

narkotiksmdb

narkotik.pol.tr